

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та правосуддя

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Методичні вказівки до написання контрольної роботи
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право»
освітньо-професійною програмою «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура.
Адвокатура)

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
кримінального права та правосуддя
Протокол № 11 від 14.01.2020 року

Чернігів ЧНТУ 2020

Кримінальне право. Методичні вказівки до написання контрольної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»/ Укл.: Берднік І.В. – Чернігів : ЧНТУ, 2020. – 48 с.

Укладач: Берднік Інна Володимирівна, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права, к.ю.н., доцент

Відповідальний за випуск: Коломієць Наталія Володимирівна, завідувач кафедри кримінального права та правосуддя, доктор юридичних наук, доцент.

Рецензент: Марущак Наталія Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій ЧНТУ

ЗМІСТ

1 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	4
2 ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	5
3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ	47
Додаток. Зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи	48

1 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з кримінального права – форма самостійної роботи студентів, яка сприяє глибшому вивченню навчального курсу, надбанню необхідної для майбутньої професійної практики досвіду збирання та обробки певних матеріалів, оволодінню пізнавальними навичками самостійної творчої діяльності задля отримання системи нових знань.

У запропонованих завданнях дано п'ять варіантів контрольної роботи. Кожний варіант складається з тестових завдань та двох ситуаційних задач. Для полегшення виконання роботи до кожного варіанту дано стислі методичні рекомендації та список рекомендованої основної та додаткової літератури. Складені контрольні завдання з урахуванням програми з курсу „Кримінальне право”.

Контрольна робота виконується логічно, послідовно, державною мовою, грамотно, чітко на форматі аркушу А-4 та подається через систему дистанційного навчання ЧНТУ. Сторінки слід пронумерувати.

На титульному аркуші роботи вказується прізвище, ім'я та по батькові студента, домашня адреса, найменування предмета, навчальна група. До написання роботи слід приступити після уважного вивчення відповідного роділу КК України. Далі добирається і вивчається інша спеціальна література. Проте слід мати на увазі, що літературні джерела, видані в Росії або інших зарубіжних країнах, можна використовувати лише для висвітлення теоретичних положень, статистичні ж дані та результати кримінологічних досліджень по них – лише у порівняльному аспекті.

У тестових завданнях слід підкреслити вірну, на думку студента, відповідь.

У тексті кожної задачі містяться всі дані для єдиного варіанту її вирішення. У ході розв'язання ситуаційних задач не рекомендується давати однозначні відповіді на поставлені запитання типу „так" або „ні". Відповідь мусить бути чіткою, повною, мотивованою. Рішення задачі повинно складатися з логічно пов'язаних суджень, з яких було б видно, яким шляхом студент прийшов до кінцевого результату. Для вирішення задач потрібно спочатку ретельно прочитати її зміст і з'ясувати, на які запитання необхідно дати відповідь, далі слід вивчити рекомендовану літературу. Задачі вирішується відповідно до встановленого зразка.

У контрольній роботі, у якій є серйозні помилки чи невірно вирішені ситуаційні задачі оцінюється оцінкою „не зараховано" і повертається студентові для подальшої роботи над навчальним матеріалом.

У випадку невиконання контрольної роботи студент не допускається до складання іспиту з кримінального права.

2 ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1 варіант

А. Тестові завдання

1. Виявлення умислу відноситься до стадії:

- а) готування до злочину;
- б) замах на злочин;
- в) закінченого злочину;
- г) це самостійна стадія злочину;
- д) самостійної стадії злочину не утворює.

2. Під час судового слідства було з'ясовано, що обвинувачений Ф. вчинив не 6 крадіжок, а 8. Суд повернув справу у відношенні Ф. на додаткове розслідування. Адвокат оскаржив рішення, мотивуючи тим, що включення в обвинувачення 2-х крадіжок на остаточну кваліфікацію вчиненого не впливає. В будь-якому випадку Ф. буде притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 185 КК України (таємне викрадення чужого майна, вчинене повторно). Чи правий адвокат?

- а) так, бо кількість крадіжок на вид й розмір покарання не впливає;
- б) так, бо на кваліфікацію вчиненого кількість крадіжок не впливає;
- в) ні, бо порушено принцип повноти кваліфікації;
- г) так, бо кількість крадіжок не має кримінально-правового значення;
- д) ні, бо слід вирішити питання стосовно відшкодування завданої шкоди.

3. Під час сварки М. наніс дружині удар кухонним ножом по носі, що спричинило пошкодження головної артерії стегна. Від гострої кровотечі дружина померла. Кваліфікуйте дії М.

- а) дії М. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 115 КК України, як умисне вбивство без обтяжуючих та без пом'якшуючих обставин;
- б) дії М. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 121 КК України та ч. 1 ст. 119 КК України, як умисне тяжке тілесне ушкодження та вбивство з необережності;
- в) дії М. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 121 КК України, як умисне тяжке тілесне ушкодження, що потягло за собою смерть потерпілого;
- г) дії М. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 119 КК України, як вбивство з необережності;
- д) дії М. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 115 КК України, як умисне вбивство з особливою жорстокістю.

4. К. демонстрував знайомому револьвер, у барабані якого знаходились 2 патрони, жоден з яких (що було встановлено оглядом) не знаходився напроти каналу ствола. Жартома К. направив револьвер на знайомого та натиснув на спусковий гачок. Пролунав постріл, внаслідок якого потерпілому було заподіяно середньої тяжкості тілесне ушкодження (поранення передпліччя, що потягло тривалий розлад здоров'я). Згодом було з'ясовано, що К. не знав

особливостей роботи механізму револьверів і тому був певний що пострілу не може бути. Кваліфікуйте дії К.

- а) дії К. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України – закінчений замах на умисне вбивство;
- б) дії К. слід кваліфікувати за ст. 128 КК України – необережне середньої тяжкості тілесне ушкодження;
- в) дії К. не є злочином, бо він добросовісно помилився щодо механізму револьверу;
- г) дії К. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 122 КК України – умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження;
- д) дії К. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 119 КК України – як закінчений замах на вбивство з необережності.

5. М. запрошував В. вийти за нього заміж, а у випадку відмови погрожував вчинити самогубство. В. відмовила і дала М. мотузку, запропонувавши використати її під час самогубства. М. повісився на цій мотузці. Кваліфікуйте дії В.

- а) дії В. слід кваліфікувати за ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 115 КК України – пособництво в умисному вбивстві;
- б) дії В. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 120 КК України – доведення до самогубства;
- в) дії В. будь-якого складу злочину не утворюють;
- г) дії В. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 119 КК України – вбивство з необережності;
- д) дії В. слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 27, ч. 1 ст. 115 КК України – підбурювання до умисного вбивства.

6. П. намагався заволодіти автомобілем ВАЗ-2110, який належав М., однак не зміг завести двигун. Тоді він оглянув приміщення гаражу, де стояв автомобіль і викрав майно на суму 5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Кваліфікуйте дії П.

- а) дії П. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 2 ст. 289; ч. 3 ст. 185 КК України – закінчений замах на незаконне заволодіння транспортним засобом та таємне викрадення чужого майна, пов'язане з проникненням у інше сховище;
- б) дії П. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 289 – закінчений замах на незаконне заволодіння транспортним засобом;
- в) дії П. слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 15, ч. 1 ст. 289 – незакінчений замах на незаконне заволодіння транспортним засобом;
- г) дії П. слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна, пов'язане з проникненням у інше сховище;
- д) дії П. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 185 КК України – закінчений замах на таємне викрадення чужого майна, пов'язане з проникненням у інше сховище.

7. Працівник комбінату Л. взяв у цеху готової продукції 20 копчених рибин і заховав її в підсобному приміщенні автомаєстерні на території комбінату. Згодом він мав намір вивезти і продати її знайомим та був помічений охороною під час спроби вивезти цю рибу, вартістю 40 неоподатковуваних мінімуми доходів громадян, з території заводу. Кваліфікуйте дії Л.

- а) дії Л. слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 185 КК України – як таємне викрадення чужого майна, поєднаного з проникненням в сховище;
- б) дії Л. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 185 КК України – як закінчений замах на таємне викрадення чужого майна, поєднане з проникненням в сховище;
- в) дії Л. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 185 КК України – як таємне викрадення чужого майна;
- г) дії Л. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 185 КК України – як закінчений замах на таємне викрадення чужого майна;
- д) дії Л. слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 186 КК України – як відкрите викрадення чужого майна.

8. І. прийшов до свого знайомого К. з метою повернути борг у сумі яка у 250 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян та останнього дома не застав. Тоді він під погрозою застосування насильства, яке є небезпечним для життя та здоров'я, забрав гроші у сумі 2 неоподатковуваних мінімуми доходів громадян у рідного брата К., пояснюючи це, що таким чином він вимушений повертати борг. Кваліфікуйте дії К.

- а) дії К. слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 187 КК України – напад з метою заволодіння чужим майном у особливо великих розмірах;
- б) дії К. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 187 КК України – закінчений замах на напад з метою заволодіння чужим майном у особливо великих розмірах;
- в) дії К. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 187 КК України – напад з метою заволодіння чужим майном;
- г) дії К. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 355, ч. 1 ст. 187 КК України – примушування до виконання цивільно-правових зобов'язань та напад з метою заволодіння чужим майном;
- д) дії К. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 355 КК України – закінчений замах на примушування до виконання цивільно-правових зобов'язань.

9. Н. встановлював саморобний пристрій на банкоматах та довідувався код карток клієнтів. Потім він отримував гроші, які були на рахунках цих клієнтів. Так він отримав від 15 потерпілих суму, яка у 900 разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Кваліфікуйте дії Н.

- а) дії Н. слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 190 КК України – шахрайство вчинене з використанням електронно-обчислювальної техніки;
- б) дії Н. слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 190 КК України – шахрайство вчинене у особливо великих розмірах з використанням електронно-обчислювальної техніки;
- в) дії Н. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 192 КК України – заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою;
- г) дії Н. слід кваліфікувати за ч. 5 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна вчинене у особливо великих розмірах;
- д) дії Н. слід кваліфікувати за ч. 5 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна поєднане з проникненням в інше сховище і вчинене у особливо великих розмірах.

10. А. знаходячись у стані сп'яніння в нічний час проник до Київського зоопарку і з пневматичної рушниці підстрелив качку, яку забрав як трофей. Як кваліфікувати дії А.

а) дії А. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 248 КК України – незаконне полювання в забороненому місці;

б) дії А. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 249 КК України – незаконний звіриний промисел в забороненому місці;

в) дії А. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна;

г) дії А. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 296 КК України – грубе порушення громадського порядку, що супроводжується особливою зухвалістю;

д) дії А. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 299 КК України – знущання над тваринами з хуліганських мотивів.

Б. Практичні завдання

1. Л. у стані сп'яніння у себе на квартирі намагався вступити у статевий зв'язок з В., при цьому погрожував вбивством, душив. Намір не міг здійснити, оскільки на крик В., яка чинила опір, у двері почали стукати сусіди. В цей день В. виповнилось 18 років, але Л. вона сказала, що їй 17 років.

2. Ув'язнені Ш. та П. розробили план втечі з виправної колонії і почали його здійснювати. Для цього вони захопили двох заручників, забарикадувались у приміщенні медчастини і під загрозою позбавлення життя заручників, виготовленими ними саморобними ножами, зажадали від адміністрації виправної колонії надання у їх розпорядження заправлений автомобіль. Їх вимогу було задоволено. Після виїзду з виправної колонії було вжито заходів, втікачів вдалося затримати і роззброїти.

Кваліфікуйте дії Ш. та П.

Методичні рекомендації

А. Вирішити тестові завдання можливо після ознайомлення зі складами злочинів, які передбачені в Особливій частині КК України. В тестових завданнях правильна відповідь лише одна.

Б. Практичні завдання необхідно вирішувати згідно встановленого зразка.

ЗРАЗОК ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Практична ситуація

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боєприпасами до неї, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи за заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов. а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ГТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтувати малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1.2. Після заволоння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами);

при цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого у потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено згвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі згвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбої.

1.5. Під час згвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт з малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених статтями 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2.2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком зґвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набуває характеру банди; за умовами задачі зґвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) з використанням основних правозастосовних аргументів.

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК - див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. № 9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. № 9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 1(5) постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації зґвалтування і наступного умисного вбивства Зінкевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінкевич за пунктами 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфікації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин — див. відповідно пункти 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак зґвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п. 13 та п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. №4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2 цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, як і за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв,

передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї за обтяжуючих обставин та згвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї та при кваліфікації згвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, в другому юридичний склад згвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї виникає конкуренція загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4.4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину. В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4.5. Як було зазначено в п. 2.2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком згвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні склади інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації згвалтування — відповідно до умов задачі - суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4.6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів. Тому в остаточній кваліфікації умисні вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових

припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства - зґвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині - умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

Рекомендована література

- 1.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – 23 липня. - № 30. – Стаття 141.
3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2001. – 29 червня. - № 25. – Стаття 131.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 січня 2009 р. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с. – (Кодекси України).
5. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг.ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид. 2-ге, переробл. та доповн. – Х.: Одиссей, 2004. – 1152.
6. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп.ред. С.С. Яценко. – К.: А.С.К., 2005.
7. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В.Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гаврик та ін.; За заг.ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид. третє, переробл. та доповн. – Х.: ТОВ „Одиссей”, 2006.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. -4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007.
9. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.
10. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. М.І.Мельника, В.А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
11. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996р. „Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973 – 2004). Офіційне видання / За заг. ред. В.Т. Маляренка. – К.: Верховний Суд України, 2004. – С. 7 - 12.
12. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., переробл. допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.

13. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2006. – С. 197-207.
14. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 436-447.
15. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко; за заг. ред. В. І. Шакуна. – К. : Алерта, 2013. – 319 с.

II ВАРІАНТ

A. Тестові завдання

1. Факт вживання кількома особами за попередньою змовою наркотичних засобів на трибуні стадіону під час проведення футбольного матчу:

- а) складу злочину не утворює;
- б) є незаконним публічним вживанням наркотичних засобів (ч. 1 ст. 316 КК України);
- в) є схилянням до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ч. 1 ст. 315 КК України);
- г) є незаконним публічним вживанням наркотичних засобів, вчиненим за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 316 КК України);
- д) хуліганством (ч. 2 ст. 296 КК України).

2. Організація або утримання місць для незаконного вживання наркотичних засобів кваліфікується:

- а) за ч. 3 ст. 27 КК України (організатором є особа, яка організувала вчинення злочину (злочинів) або керувала його (їх) підготовкою чи вчиненням.) та за ч. 1 ст. 317 КК України (організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів);
- б) за ч. 3 ст. 28 КК України (як вчинення злочину організованою групою) та за ч. 1 ст. 317 КК України (організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів);
- в) за ч. 1 ст. 317 КК України (організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів);
- г) складу злочину не утворює;
- д) є малозначним діянням.

3. Член організованої групи А. попередив керівника цієї групи Ц., що сам, без участі інших осіб, вчинить вбивство з корисливих мотивів і невдовзі такий злочин вчинив. Діяння А. і Ц. слід кваліфікувати:

- а) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – кримінальній відповідальності не підлягає;
- б) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за вбивство з корисливих мотивів;
- в) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за приховування злочину;
- г) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за організацію злочину;
- д) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу.

4. Б. організував незаконне переміщення товарів через митний кордон України, яке здійснив Ч. Дії Б. і Ч. слід розглядати:

- а) Б. – кримінальній відповідальності не підлягає; Ч. – вчинення контрабанди;
- б) Б. – як організатор контрабанди; Ч. – як виконавець контрабанди;
- в) Б. та Ч. – виконавці контрабанди;

г) Б. та Ч. будуть нести кримінальну відповідальність за умови негативної характеристики за місцем роботи;

д) Ч. – як виконавець контрабанди; Б – нестиме відповідальність лише в разі наявності судимості за попередньо вчинений умисний злочин.

5. В. схилив Ц. до вживання наркотичних засобів. Дії В.:

а) є схилянням до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ч. 1 ст. 315 КК України);

б) є підбурюванням до схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ч. 4 ст. 27, ч. 1 ст. 315 КК України);

в) складу злочину не утворюють;

г) є готуванням до викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів за попередньою змовою групою осіб (ч. 1 ст. 14, ч. 2 ст. 308 КК України);

д) є готуванням до незаконного введення будь-яким способом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в організм іншої особи проти її волі (ч. 1 ст. 14, ч. 1 ст. 314 КК України).

6. Для кваліфікації одержання хабара як вчиненого за попередньою змовою групою осіб:

а) не має значення, як були розподілені ролі між співучасниками;

б) необхідно, щоб всі співвиконавці повинні були виконувати або не виконувати дії, обумовлені з тим, хто дав хабар;

в) потрібно, щоб хабародавець усвідомлював, що в одержанні хабара беруть участь декілька службових осіб;

г) хабародавець повинен знати особисто осіб, котрим дає хабар;

д) ті, хто одержують хабар, повинні отримати рівновеликі долі.

7. Дії осіб, які взяли участь у легалізації (відмиванні) коштів, одержаних злочинним шляхом, як організатори, підбурювачі, пособники, якщо вони не є одночасно співвиконавцями цього злочину, слід кваліфікувати:

а) лише за ст. 209 КК України (легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом);

б) за відповідними частинами ст. 27 та ст. 209 КК України;

в) за відповідними частинами ст. 28 та ст. 209 КК України;

г) як фіктивне підприємництво (ст. 205 КК України);

д) як порушення порядку зайняття господарською та діяльністю з надання фінансових послуг (ст. 202 КК України).

8. За попередньою змовою групою осіб слід кваліфікувати легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, якщо в ній брали участь:

а) один виконавець та один організатор;

б) два чи більше співвиконавці, котрі до вчинення діяння домовились легалізувати доходи, одержані від вчинення злочину невеликої тяжкості;

в) один організатор, один пособник та один виконавець;

г) два чи більше співвиконавці, котрі до вчинення діяння домовились легалізувати доходи, одержані від вчинення злочину, за яке передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк від трьох і більше років (за винятком діянь, передбачених статтями 207 і 212 КК України);

д) два чи більше співвиконавці, котрі до вчинення діяння домовились легалізувати доходи, одержані від вчинення злочину, за яке передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк від трьох і більше років (за винятком діянь, передбачених п. 6 ч. 2 ст. 115 і ст. 187 КК України).

9. Організатор вбивства безпосередньо брав участь у позбавленні життя потерпілого разом з іншими виконавцями. Його дії слід кваліфікувати за:

- а) ч. 2 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- б) ч. 3 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- в) п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- г) ч. 2 ст. 28, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- д) ч. 2, ч. 3 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України.

10. Г. замовив Е. вбити Ч., обіцяючи винагороду. Після вчинення вбивства, замовник грошей Е. не дав. Дії Г. та Е. слід кваліфікувати за:

- а) п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України;
- б) дії Г. – за ч. 4 ст. 27, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України; дії Е. – за ч. 2 ст. 27, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України;
- в) дії Г. – за ч. 4 ст. 27, п. 6, 11 ч. 2 ст. 115 КК України; дії Е. – за п. 6, 11 ч. 2 ст. 115 КК України;
- г) дії Г. – за ч. 1 ст. 190 КК України, ч. 4 ст. 27, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України; дії Е. – за ч. 2 ст. 27, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України;
- д) дії Г. – за ч. 4 ст. 27, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України; дії Е. – за ч. 2 ст. 15, п. 6 ч. 2 ст. 115; п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України.

В. Практичні завдання

1. Група підлітків, які з різних причин втекли з родин, згуртувалися і жили в приміщенні занедбаного будинку на околиці міста. Харчувалися, вчиняючи дрібні крадіжки і випрошуючи милостиню. Очолював групу К., якому виповнилося 16 років. Одного дня 13-річна Г. не принесла грошей, і К. сказав, що її треба провчити. За його наказом 13-річна Н. і 15-річний Ф. повалили Г., Ф. тримав Г. ноги, щоб вона не пручалася, а Н. закривала потерпілій рота. К., висловлюючи погрози побити потерпілу, вчинив з нею статевий акт. Після цього статевий акт з нею вчинив Ф. Перед цим він кілька разів ударив Г. ногою, заподіявши цим легкі тілесні ушкодження, що не потягли розладу здоров'я, наказуючи не пручатися.

Кваліфікуйте вчинене.

2. М. і Б., які ніде не працювали, домовились про спільне вчинення нападів на відділення ощадного банку. З цією метою М. купив собі мисливську рушницю, з якої виготовив обріз, а Б. придбав фінського ножа. Вони розробили конспіративні способи зв'язку між собою, склали план дій для нападу на низку відділень. Жодного нападу М. і Б. не вчинили, оскільки були затримані, обріз і фінський ніж у них було вилучено.

Дайте кримінально-правову оцінку дій М. та Б.

Методичні рекомендації

А. Вирішити тестові завдання можливо після ознайомлення зі складами злочинів, які передбачені в Особливій частині КК України. В тестових завданнях правильна відповідь лише одна.

Б. Практичні завдання необхідно вирішувати згідно встановленого зразка.

ЗРАЗОК ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Практична ситуація

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боєприпасами до неї, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи за заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов. а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ГТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтувати малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1.2. Після заволідіння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами);

при цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого у потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено згвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі згвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбої.

1.5. Під час згвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт з малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених статтями 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2.2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком зґвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набирає характеру банди; за умовами задачі зґвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) з використанням основних правозастосовних аргументів.

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК - див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. № 9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. № 9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 1(5) постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації зґвалтування і наступного умисного вбивства Зінкевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінкевич за пунктами 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфікації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин — див. відповідно пункти 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак зґвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п. 13 та п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. №4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2 цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, як і за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв,

передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї за обтяжуючих обставин та згвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї та при кваліфікації згвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, в другому юридичний склад згвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї виникає конкуренція загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4.4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину. В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4.5. Як було зазначено в п. 2.2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком згвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні склади інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації згвалтування — відповідно до умов задачі - суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4.6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів. Тому в остаточній кваліфікації умисні вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових

припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства - зґвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині - умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

Рекомендована література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – 23 липня. - № 30. – Стаття 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2001. – 29 червня. - № 25. – Стаття 131.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов.станом на 1 січня 2009 р. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с. – (Кодекси України).
4. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг.ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид. 2-ге, переробл.та доповн. – Х.: Одіссей, 2004. – 1152.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл.та доповн. / Відп.ред. С.С. Яценко. – К.: А.С.К., 2005.
6. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В.Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гаврик та ін.; За заг.ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид.третє, переробл.та доповн. – Х.: ТОВ „Одіссей”, 2006.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. -4-те вид., переробл.та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007.
8. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб.та доп.) / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.
9. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. М.І.Мельника, В.А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996р. „Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973 – 2004). Офіційне видання / За заг. ред. В.Т. Маляренка. – К.: Верховний Суд України, 2004. – С. 7 - 12.
11. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред.проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., перробл.допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.

12. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник /М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред.проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
13. Кримінальне право України. Загальна частина / Андрусів Г.В., Андрушко П.П., Бенківський В.О. та ін.; За ред. Мати шевського П.С., Андрушка П.П., Шапченка С.Д. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 512 с.
14. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2006. – С. 197-207.
15. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 436-447.
16. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко; за заг. ред. В. І. Шакуна. – К. : Алерта, 2013. – 319 с.

III ВАРІАНТ

A. Тестові завдання

1. Що має значення для кваліфікації множинності злочинів?

- а) наявність двох або більше одиничних злочинів, кожен з яких має юридичне значення;
- б) наявність трьох або більше злочинів;
- в) наявність особи, яка вчинила злочин;
- г) наявність шкоди у великих розмірах;
- д) вчинення злочину протягом тривалого часу.

2. В якому випадку відсутня повторність злочинів?

- а) особа була засуджена за перший злочин;
- б) особа не була засуджена за перший злочин;
- в) особа вчинила два тотожних злочинних діяння, об'єднаних єдиним злочинним наміром;
- г) особа вчинила злочинне діяння протягом тривалого часу;
- д) правильна відповідь відсутня.

3. Як слід кваліфікувати злочини, які утворюють сукупність?

- а) за однією статтею Особливої частини КК України;
- б) за однією частиною статті Особливої частини КК України;
- в) за ст. 33 Загальної частини КК України;
- г) кожен злочин підлягає кваліфікації за відповідною статтею або частиною статті Особливої частини;
- д) ідеальну сукупність слід кваліфікувати як один злочин, а реальну – за п. «Г».

4. В якому випадку рецидив злочину впливає на кваліфікацію?

- а) у випадку спеціального рецидиву;
- б) у випадку пенітенціарного рецидиву;
- в) коли рецидив визначається як обтяжуюча вину обставина;
- г) коли рецидив визначається як кваліфікуюча ознака злочину;
- д) у всіх вищезазначених випадках.

5. Чи має місце множинність злочинів у випадку незаконного придбання, зберігання та збуту наркотичних засобів (ч. 1 ст. 307 КК України)?

- а) так, повторність злочинів;
- б) так, сукупність злочинів;
- в) так, рецидив злочинів;
- г) ні, це один продовжуваний злочин;
- д) ні, це один злочин з альтернативним складом.

6. Чи створює множинність наявність ознак закінченого злочину і готування або замаху на інший злочин?

- а) так;
- б) так, за умови, що замах має ознаки самостійного злочину;
- в) так, за умови, що готування має ознаки самостійного злочину;
- г) ні;

д) ні, за винятком вчинення триваючих злочинів.

7. Ч. перевищив встановлену швидкість і виїхав на тротуар, де збив пішохода С., завдавши йому тяжкі тілесні ушкодження. Щоб зникнути з місця події, Ч. знову порушив правила дорожнього руху і зіткнувся на перехресті з вантажним автомобілем. При зіткненні пасажиру А. були також завдані тяжкі тілесні ушкодження. Кваліфікуйте дії Ч.

а) ч. 2 ст. 286 КК України – порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжкі тілесні ушкодження;

б) ч. 2 ст. 286, ч. 1 ст. 135 КК України – порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжкі тілесні ушкодження, та завідомо залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані;

в) ч. 2 ст. 286, ч. 1 ст. 135, ч. 2 ст. 286 КК України – порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжкі тілесні ушкодження, та завідомо залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані, та порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжкі тілесні ушкодження;

г) ч. 2 ст. 286, ч. 1 ст. 136 КК України – порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжкі тілесні ушкодження, та ненадання допомоги особі, яка знаходилась в небезпечному для життя стані;

д) ч. 2 ст. 286, ст. 128 КК України – порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжкі тілесні ушкодження та необережне тяжке тілесне ушкодження.

8. О. вночі вчинив викрадення дрібнокаліберного пістолету з кабінету військової підготовки інституту. Через місяць він використав його під час пограбування відділення банку. О. зайшов у відділення банку і погрожуючи пістолетом забрав у касира гроші у сумі, яка у 100 разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Кваліфікуйте дії О.

а) ч. 1 ст. 262 КК України, ч. 1 ст. 263 ч. 1 ст. 187 КК України – таємне викрадення та незаконне поводження вогнепальною зброєю та напад з метою заволодіння чужим майном;

б) ч. 1 ст. 262 КК України, ч. 1 ст. 263 ч. 3 ст. 187 КК України – таємне викрадення та незаконне поводження вогнепальною зброєю та напад з метою заволодіння чужим майном, поєднане з проникненням у інше приміщення, що заподіяло шкоду у значних розмірах;

в) ч. 1 ст. 262 КК, ч. 1 ст. 263 ч. 3 ст. 187 КК – таємне викрадення та незаконне поводження вогнепальною зброєю та напад з метою заволодіння чужим майном, поєднане з проникненням у інше приміщення, вчинене повторно, що заподіяло значну шкоду;

г) ч. 3 ст. 185, ч. 3 ст. 187 КК України – таємне викрадення чужого майна, поєднаного з проникненням у приміщення та напад з метою заволодіння чужим майном, поєднане з проникненням у інше приміщення;

д) ч. 3 ст. 185, ч. 3 ст. 187 КК України – таємне викрадення чужого майна, поєднаного з проникненням у приміщення та напад з метою заволодіння чужим майном, вчинене в особливо великих розмірах.

9. Під час проходження митного контролю пасажира авіалайнера, який прибув у аеропорт «Бориспіль» з Туреччини, у Н. було знайдено та вилучено

приховані від митного контролю старовинні прикраси (обручка та декольте) еллінської культури, а також 5 пакетиків з кокаїном, загальною вагою 10 гр. Через тиждень його затримали при спробі вивезти в Польщу старовинні монети часів Київської Русі. Кваліфікуйте дії Н.

а) ч. 1 ст. 201 КК України, ч. 2 ст. 201 КК України – контрабанда історичних цінностей та наркотичних засобів, а також контрабанда історичних цінностей вчинена повторно;

б) ч. 2 ст. 201 КК України – контрабанда історичних цінностей вчинена повторно та контрабанда наркотичних засобів;

в) ч. 2 ст. 201 КК України, ч. 2 ст. 305 КК України – контрабанда історичних цінностей вчинена повторно та контрабанда наркотичних засобів, вчинена повторно;

г) ч. 2 ст. 201 КК України – контрабанда історичних цінностей вчинена повторно та контрабанда наркотичних засобів;

д) ч. 1 ст. 201 КК України, ч. 2 ст. 15 КК України, ч. 2 ст. 305 КК України, ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 201 КК України замах на контрабанду історичних цінностей, контрабанду наркотичних засобів у великих розмірах, замах на контрабанду історичних цінностей.

10. Щ. вирішив викрасти з заводу, де працював, 10 мішків цукру. Кожного дня на службовому автомобілі він вивозив по 2 мішки. Під час вивезення 2-х останніх мішків його було затримано охороною. Вартість цукру, який він хотів викрасти склада 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Кваліфікуйте дії Щ.

а) ч. 1 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна;

б) ч. 3 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна, поєднане з проникненням у сховище;

в) ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 185 КК України – закінчений замах на таємне викрадення чужого майна;

г) ч. 2 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна, вчинене повторно;

д) ч. 2 ст. 185 КК України; ч. 2 ст. 15, ч. 2 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна, вчинене повторно, та закінчений замах на таємне викрадення чужого майна, вчинене повторно.

В. Практичні завдання

1. Р. цікавився хімією та зброєю. Ознайомившись із методами виготовлення простих вибухівок, Р. через своїх рідних і знайомих придбав усі необхідні йому речовини для виготовлення вибухового пристрою, але не зміг реалізувати свій намір, бо був затриманий працівниками правоохоронних органів.

Визначте стадію вчинення злочину. Кваліфікуйте дії Р.

2. Р. та З. о 20 год чекали на зупинці тролейбуса. До них підійшли незнайомі їм М. та Л. в стані алкогольного сп'яніння та почали вимагати, щоб Р. ішов собі, а З. попрямувала з ними. Р. відмовився виконати їхні вимоги. М. почав завдавати удари Р, а Л., застосовуючи фізичне насильство, почав зривати із З. одяг. Від отриманих ударів Р. знепритомнів, що надало змоги Л. подолати опір та вступити із З. у статевий зв'язок. М. у статевий зв'язок із З. не вступав.

Кваліфікуйте дії М. та Л.?

Методичні рекомендації

А. Вирішити тестові завдання можливо після ознайомлення зі складами злочинів, які передбачені в Особливій частині КК України. В тестових завданнях правильна відповідь лише одна.

Б. Практичні завдання необхідно вирішувати згідно встановленого зразка.

ЗРАЗОК ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Практична ситуація

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боєприпасами до неї, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи за заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов. а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ГТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтувати малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.
Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1.2. Після заволоння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами);

при цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого у потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено згвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі згвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбої.

1.5. Під час зґвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт з малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених статтями 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2.2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком зґвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набирає характеру банди; за умовами задачі зґвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) з використанням основних правозастосовних аргументів.

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК - див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. № 9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. № 9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 1(5) постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації зґвалтування і наступного умисного вбивства Зінкевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінкевич за пунктами 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфікації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин — див. відповідно пункти 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак зґвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п. 13 та п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. №4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах

конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2 цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, як і за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв, передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї за обтяжуючих обставин та згвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї та при кваліфікації згвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, в другому юридичний склад згвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї виникає конкуренція загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4.4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину. В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4.5. Як було зазначено в п. 2.2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком згвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні склади інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації згвалтування — відповідно до умов задачі - суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4.6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів. Тому в остаточній кваліфікації умисні вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства - зґвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині - умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

Рекомендована література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – 23 липня. - № 30. – Стаття 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2001. – 29 червня. - № 25. – Стаття 131.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 січня 2009 р. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с. – (Кодекси України).
4. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг.ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид. 2-ге, переробл. та доповн. – Х.: Одісей, 2004. – 1152.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп.ред. С.С. Яценко. – К.: А.С.К., 2005.
6. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В.Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гаврик та ін.; За заг.ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид. третє, переробл. та доповн. – Х.: ТОВ „Одісей”, 2006.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. -4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007.
8. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.
9. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. М.І.Мельника, В.А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996р. „Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973 – 2004). Офіційне видання / За заг. ред. В.Т. Маляренка. – К.: Верховний Суд України, 2004. – С. 7 - 12.
11. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23 грудня 2005р. „Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями” // Вісник Верховного Суду України. – 2006. - № 1. – С. 2 – 6.
12. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., переробл. допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.
13. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
14. Кримінальне право України. Загальна частина / Андрусів Г.В., Андрушко П.П., Беньківський В.О. та ін.; За ред. Мати шевського П.С., Андрушка П.П., Шапченка С.Д. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 512 с.
15. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. – К.: А.С.К., 2001. – 352 с.

16. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2006. – С. 197-207.
17. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 436-447.
18. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко; за заг. ред. В. І. Шакуна. – К. : Алерта, 2013. – 319 с.

IV ВАРІАНТ

А. Тестові завдання

1. Г. з метою розправи над М. вистрілив у нього з вогнепальної зброї, яку зберігав незаконно. При цьому він припускав як настання смерті потерпілого, так і заподіяння йому тяжких тілесних ушкоджень, але заподіяв лише легкі тілесні ушкодження. Як слід кваліфікувати дії Г.?:

- а) за ч. 1 ст. 125 КК України;
- б) за ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 125 КК України;
- в) за ч. 1 ст. 263; ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 121 КК України;
- г) за ч. 1 ст. 263; ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України;
- д) за ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 121 КК України.

2. Вчинення непридатного замаху на «просте» вбивство (без обтяжуючих та пом'якшуючих обставин) слід кваліфікувати:

- а) за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України;
- б) за ч. 1 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України;
- в) за ч. 1 ст. 115 КК України;
- г) за ч. 1 ст. 14, ч. 1 ст. 115 КК України;
- д) склад злочину відсутній.

3. Повертаючись додому, М. побачив, що Д. б'є малолітнього хлопця. На спробу припинити побиття, Д. висловив погрози на адресу М., супроводжуючи їх лайкою та образами, а потім зі словами: «Не втручайся, бо сам отримаєш!», почав бити малолітнього по голові. Це обурило М., і він, захищаючи хлопчика, декілька раз вдарив Д. Ці удари призвели до смерті останнього. Суд дійшов висновку, що М. перевищив межі необхідної оборони, але зробив це в стані сильного душевного хвилювання. Як кваліфікувати дії М.?

- а) умисне вбивство, вчинене в стані душевного хвилювання (ст. 116 КК України);
- б) умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони (ст. 118 КК України);
- в) умисне вбивство, вчинене в стані душевного хвилювання (ст. 116 КК) та умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони (ст. 118 КК України);
- г) він не буде притягнутий до кримінальної відповідальності;
- д) умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК).

4. Водій автомобіля «Таврія» Т. не надав допомогу потерпілому в ДТП, якого вночі виявив на дорозі, та не повідомив про ДТП нікому. Т. не був причетний до аварії. Через несвоєчасність надання медичної допомоги потерпілий помер. Т. мав можливість відвезти його до лікарні. Кваліфікуйте дії Т.

- а) залишення в небезпеці, що спричинило смерть особи (ч. 3 ст. 135 КК України);
- б) ненадання допомоги особі, що перебуває в небезпечному для життя стані, що спричинило смерть потерпілого (ч. 3 ст. 136 КК України);
- в) вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України);

г) залишення в небезпеці, що спричинило смерть особи (ч. 3 ст. 135 КК України) та ненадання допомоги особі, що перебуває в небезпечному для життя стані, що спричинило смерть потерпілого (ч. 3 ст. 136 КК України);

д) умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК України).

5. Під час вчинення П. викрадення майна, потерпілому Р. були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження. Дайте правову оцінку діям винної особи.

а) розбій (ч. 4 ст. 187 КК України) і тяжке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК України);

б) розбій (ч. 4 ст. 187 КК України);

в) грабіж (ч. 2 ст. 186 КК України) і тяжке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК України);

г) розбій (ч. 1 ст. 187 КК України);

д) грабіж (ч. 2 ст. 186 КК України) і тяжке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК України).

6. П. у стані алкогольного сп'яніння нецензурно лявся на тролейбусній зупинці, ображав громадян, зупинив тролейбус і заважав роботі громадського транспорту. Коли наряд міліції намагався припинити це порушення та доставити правопорушника до відділення, П. вчинив опір працівникам поліції. Кваліфікуйте дії П.

а) хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України) та насильство щодо працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 345 КК України);

б) опір представникові влади під час виконання ним службових обов'язків (ч. 2 ст. 342 КК України);

в) сукупність вищевказаних злочинів;

г) хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України) та опір представникові влади під час виконання ним службових обов'язків (ч. 2 ст. 342 КК України);

д) хуліганство, пов'язане з опором представникові влади (ч. 3 ст. 296 КК України).

7. Працівник міліції затримав за правопорушення громадянина Р. І здійснював його привід. З метою звільнення затриманого, К. напав на працівника поліції та завдав кілька ударів у голову, заподіявши легке тілесне ушкодження. Як кваліфікувати дії К.?

а) легке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 125 КК України);

б) опір працівникові правоохоронного органу (ч. 2 ст. 342 КК України) та насильство щодо працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 345 КК України);

в) втручання в діяльність працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 343 КК України) та насильство щодо працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 345 КК України);

г) втручання в діяльність працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 343 КК України) та опір працівникові правоохоронного органу (ч. 2 ст. 342 КК України);

д) втручання в діяльність працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 343 КК України).

8. Службова особа Р. явно вийшла за межі власних повноважень та необережно заподіяла смерть потерпілому. Як кваліфікувати дії Р.?

- а) вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України);
- б) зловживання службовим положенням (ч. 4 ст. 364 КК України);
- в) вбивство через необережність та перевищення влади або службових повноважень, що спричинили тяжкі наслідки (ч. 1 ст. 119 і ч. 3 ст. 365 КК України);
- г) перевищення влади або службових повноважень, що спричинили тяжкі наслідки (ч. 3 ст. 365 КК України);
- д) зловживання службовим положенням (ч. 4 ст. 364 КК України) та вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України).

9. Вкажіть, що не є видом конкуренції норм?

- а) конкуренція спеціальних норм;
- б) конкуренція загальних норм;
- в) конкуренція частини і цілого;
- г) конкуренція норм, що передбачають кваліфіковані склади злочину;
- д) конкуренція норм, що передбачають привілейовані склади злочинів.

10. Охоронець фабрики в селі Великий Березний намагався схилити до статевого зносин робітницю цієї фабрики. Отримавши відмову, він з хуліганських мотивів підпалив запальничкою волосся жінки. Внаслідок цього потерпілій були завдані легкі тілесні ушкодження. Як кваліфікувати дії винної особи?

- а) хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України);
- б) умисне легке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 125 КК України);
- в) сукупність вищевказаних злочинів;
- г) умисне тяжке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК України);
- д) закінчений замах на хуліганство (ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 296 КК України).

В. Практичні завдання

1 Раніше судимий М., маючи намір помститися П. за те, що він його назвав «козлом», сказав своїм знайомим, раніше судимим за ст.186 КК України К. та В., що П. буде повертатися з роботи в понеділок з великою сумою грошей, і вказав, у якому місці, в який час буде зручніше здійснити на нього напад. У призначений день і час К. та В. прийшли, а М. зателефонував К. по мобільному, що затримується й повідомив, що на стоянці П. буде о 22 год. К. і В. із застосуванням фізичного насилля напали на П., однак грошей у нього не було.

Дайте юридичну оцінку вчиненому учасниками події.

2. І. організував озброєну групу в складі п'яти осіб. Протягом півроку вони нападali на інкасаторські машини. Допомагав їм в отриманні інформації про рух автомобілів працівник поліції К. Переховував злочинців Г., який раніше був засуджений за недонесення про пограбування.

Кваліфікуйте дії кожного з учасників злочинної діяльності. Дайте правову оцінку ситуації. Визначте форми співучасті та множинність протиправних дій.

Методичні рекомендації

А. Вирішити тестові завдання можливо після ознайомлення зі складами злочинів, які передбачені в Особливій частині КК України. В тестових завданнях правильна відповідь лише одна.

Б. Практичні завдання необхідно вирішувати згідно встановленого зразка.

ЗРАЗОК ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Практична ситуація

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боєприпасами до неї, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи за заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов. а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ТТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтувати малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1.2. Після заволодіння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами);

при цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого у потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено згвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі згвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбої.

1.5. Під час згвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт з малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених статтями 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2.2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком зґвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набирає характеру банди; за умовами задачі зґвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) з використанням основних правозастосовних аргументів.

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК - див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. № 9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. № 9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 1(5) постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації зґвалтування і наступного умисного вбивства Зінькевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінькевич за пунктами 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфікації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин — див. відповідно пункти 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак зґвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п. 13 та п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. №4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються

його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2 цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, як і за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв, передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї за обтяжуючих обставин та згвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї та при кваліфікації згвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, в другому юридичний склад згвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї виникає конкуренція загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4.4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину. В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4.5. Як було зазначено в п. 2.2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком згвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні склади інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації згвалтування — відповідно до умов задачі - суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4.6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів. Тому в остаточній кваліфікації умисні вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства - зґвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині - умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

Рекомендована література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – 23 липня. - № 30. – Стаття 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2001. – 29 червня. - № 25. – Стаття 131.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 січня 2009 р. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с. – (Кодекси України).
4. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг.ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид. 2-ге, переробл. та доповн. – Х.: Одісей, 2004. – 1152.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп.ред. С.С. Яценко. – К.: А.С.К., 2005.
6. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В.Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гаврик та ін.; За заг.ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид. третє, переробл. та доповн. – Х.: ТОВ „Одісей”, 2006.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. -4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007.
8. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.
9. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. М.І.Мельника, В.А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996р. „Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973 –

2004). Офіційне видання / За заг. ред. В.Т. Маляренка. – К.: Верховний Суд України, 2004. – С. 7 - 12.

11. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23 грудня 2005р. „Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями” // Вісник Верховного Суду України. – 2006. - № 1. – С. 2 – 6.

12. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., перробл. допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.

13. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

14. Кримінальне право України. Загальна частина / Андрусів Г.В., Андрушко П.П., Бенківський В.О. та ін.; За ред. Мати шевського П.С., Андрушка П.П., Шапченка С.Д. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 512 с.

15. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2006. – С. 197-207.

16. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 436-447.

17. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко; за заг. ред. В. І. Шакуна. – К. : Алерта, 2013. – 319 с.

V ВАРІАНТ

A. Тестові завдання

1. Уповноважена службова особа О. дозволила проводити будівельні роботи на території Національного заповідника «Софія Київська», що призвело до пошкодження історичної пам'ятки. Як кваліфікувати дії О.?

а) перевищення влади або службових повноважень (ч. 1 ст. 365 КК України);

б) зловживання службовим повноваженням (ч. 1 ст. 364 КК України) та умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження пам'яток – об'єктів культурної спадщини, вчинені службовою особою з використанням службового становища (ч. 5 ст. 298 КК України);

в) сукупність вищевказаних злочинів;

г) зловживання службовим повноваженням (ч. 1 ст. 364 КК України);

д) умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження пам'яток – об'єктів культурної спадщини, вчинені службовою особою з використанням службового становища (ч. 5 ст. 298 КК України).

2. Громадянин П. у приватній квартирі, у січні 2008 р. займався тиражуванням дисків з відеофільмами. Відповідної ліцензії і авторських прав на фільми він не мав. Внаслідок таких незаконних дій він заподіяв шкоду на суму 25000 грн. Кваліфікуйте дії П.

а) порушення порядку зайняття господарською діяльністю та діяльністю з надання фінансових послуг (ч. 1 ст. 202 КК України) і порушення авторських прав (ч. 1 ст. 176 КК України);

б) порушення законодавства, що регулює виробництво дисків для лазерних систем зчитування (ч. 1 ст. 203–1 КК України) і порушення авторських прав (ч. 1 ст. 176 КК України);

в) зайняття забороненими видами господарської діяльності (ч. 1 ст. 203 КК України) і порушення авторських прав (ч. 1 ст. 176 КК України);

г) порушення порядку зайняття господарською діяльністю та діяльністю з надання фінансових послуг (ч. 1 ст. 202 КК України) та порушення законодавства, що регулює виробництво дисків для лазерних систем зчитування (ч. 1 ст. 203-1 КК України);

д) порушення законодавства, що регулює виробництво дисків для лазерних систем зчитування (ч. 1 ст. 203-1 КК України) та зайняття забороненими видами господарської діяльності (ч. 1 ст. 203 КК України).

3. В., М. та П. домовились чинити напади на громадян для отримання чужого майна. Для залякування вони застосовували пістолет ПМ. Вони вчинили 2 напади, викравши 5 тис. грн. у потерпілих. Кваліфікуйте їх дії.

а) бандитизм та незаконне поведження з вогнепальною зброєю (ч. 1 ст. 263 і ст. 257 КК України);

б) розбій вчинений організованою групою та незаконне поведження з вогнепальною зброєю (ч. 1 ст. 263 і ч. 4 ст. 187 КК України);

в) бандитизм, розбій вчинений організованою групою та незаконне поведження з вогнепальною зброєю (ч. 1 ст. 263 і ст. 257 і ч. 4 ст. 187 КК України);

г) створення злочинної організації, розбій вчинений організованою групою та незаконне поводження з вогнепальною зброєю (ч. 1 ст. 255 КК України, ч. 1 ст. 263 і ч. 4 ст. 187 КК України);

д) бандитизм, розбій (ст. 257 і ч. 1 ст. 187 КК України).

4. В діях особи є ознаки складів злочину, передбачених ст. 272 КК України «Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою» та ст. 273 КК України «Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах». До якого виду конкуренції відноситься конкуренція між вказаними нормами?

а) конкуренція основного (ст. 272 КК України) та кваліфікованого складу злочину (ст. 273 КК України);

б) конкуренція загальної (ст. 273 КК України) та спеціальної норм (ст. 272 КК України);

в) конкуренція частини (ст. 272 КК України) та цілого (ст. 273 КК України);

г) конкуренція загальної (ст. 272 КК України) та спеціальної норм (ст. 273 КК України);

д) конкуренція відсутня.

5. Водій Ф. порушив правила обгону. Внаслідок цього зіткнення 2 пасажиром автомобіля, з яким зіткнувся автомобіль Ф., були завдані легкі тілесні ушкодження. Кваліфікуйте дії Ф.

а) порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ч. 1 ст. 286 КК України);

б) будь-який склад злочину відсутній;

в) умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України);

г) порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ч. 1 ст. 286 КК України) та умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України);

д) умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України).

6. Громадянин П. втягнув неповнолітню Ю. у зайняття проституцією. Кваліфікуйте дії П.

а) втягнення у зайняття проституцією неповнолітнього (ч. 3 ст. 303 КК України);

б) втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність (ст. 304 КК України);

в) сукупність вищевказаних злочинів;

г) звідництво (ч. 3 ст. 302 КК України);

д) звідництво (ч. 3 ст. 302 КК України) та втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність (ст. 304 КК України).

7. Громадянин Л. при опорі працівникові міліції заподіяв потерпілому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Дайте кримінально-правову оцінку діям Л.

а) опір працівникові правоохоронного органу (ч. 2 ст. 342 КК України);

б) умисне заподіяння працівникові правоохоронного органу середньої тяжкості тілесних ушкоджень (ч. 2 ст. 345 КК України);

в) опір працівникові правоохоронного органу (ч. 2 ст. 342 КК України) та умисне заподіяння йому середньої тяжкості тілесних ушкоджень (ч. 2 ст. 345 КК України);

г) середньої тяжкості тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 122 КК України);
д) середньої тяжкості тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 122 КК України)
та опір працівникові правоохоронного органу (ч. 2 ст. 342 КК України).

8. Д. дав А. у борг на один місяць 1000 дол. США. В установлений термін А. борг не повернув. Неодноразові вимоги Д. повернути борг результатів не дали. Зневірившись у добровільному поверненні боргу, Д. проник до квартири А. і самовільно взяв там 500 дол. США. Кваліфікуйте дії Д.

а) самоправство (ст. 356 КК України);
б) крадіжка (ч. 3 ст. 185 КК України);
в) самоправство (ст. 356 КК України) та крадіжка (ч. 3 ст. 185 КК України);
г) крадіжка (ч. 3 ст. 185 КК України) та порушення недоторканості житла (ч. 1 ст. 162 КК України);
д) порушення недоторканості житла (ч. 1 ст. 162 КК України).

9. Слідчий прокуратури В., під час досудового слідства, незаконно примусив давати показання підозрюваного Р. Ця особа була змушена себе оговорити. Дайте правову оцінку діям В.

а) примушення давати показання (ч. 1 ст. 373 КК України);
б) зловживання владою або службовим становищем (ч. 3 ст. 364 КК України);
в) перевищення влади або службових повноважень (ч. 1 ст. 365 КК України);
г) примушення давати показання (ч. 1 ст. 373 КК України) та зловживання владою або службовим становищем (ч. 3 ст. 364 КК України);
д) зловживання владою або службовим становищем (ч. 3 ст. 364 КК України) та примушення давати показання (ч. 1 ст. 373 КК України).

10. Раніше судимий Р. вирішив помститися судді, який постановив йому раніше обвинувальний вирок. При посяганні на життя судді, він заподіяв потерпілому легкі тілесні ушкодження. Кваліфікуйте дії Р.

а) посягання на життя судді (ст. 379 КК України);
б) замах на посягання на життя судді (ч. 2 ст. 15, ст. 379 КК України);
в) умисне легке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 125 КК України);
г) посягання на життя судді (ст. 379 КК України) та умисне легке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 125 КК України);
д) замах на вбивство особи у зв'язку з виконанням цією особою службового обов'язку (п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України).

В. Практичні завдання

1. Раніше судимий за бандитизм К. разом з І. таємно проникли до кафе. Викравши три пляшки горілки вони пішли в дитячий садок та розпили їх. Через дві години вони знову повернулися до кафе та заволоділи двома пляшками коньяку, печивом і магнітофоном. При виході з приміщення їх спробував затримати член громадського формування з охорони громадського порядку П. Заподіявши останньому середньої тяжкості тілесні ушкодження, злодії втекли.

Кваліфікуйте дії К. та І. Визначте форми співучасті та множинність протиправних дій.

2. Ш. та П., відбуваючи покарання у виді позбавлення волі, розробили план втечі з виправної колонії та почали його здійснювати. Вони напали на

лікаря медчастини виправної колонії К. і медсестру М., зв'язали їх, забарикадувались у приміщенні медчастини та, під погрозою позбавити життя медпрацівників фінськими ножами (ними ж виготовленими), зажадали від адміністрації виправної колонії надати в їх розпорядження заправлену автомашину, їхні вимоги було задоволено. Після виїзду з виправної колонії, втікачів вдалося затримати та обеззброїти.

Кваліфікуйте дії П. та П.

Методичні рекомендації

А. Вирішити тестові завдання можливо після ознайомлення зі складами злочинів, які передбачені в Особливій частині КК України. В тестових завданнях правильна відповідь лише одна.

Б. Практичні завдання необхідно вирішувати згідно встановленого зразка.

ЗРАЗОК ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Практична ситуація

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боеприпасами до неї, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи за заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов. а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ТТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтувати малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1.2. Після заволодіння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами);

при цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого у потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено зґвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі зґвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбої.

1.5. Під час зґвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт з малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених статтями 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2.2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком зґвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набирає характеру банди; за умовами задачі зґвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) з використанням основних правозастосовних аргументів.

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК - див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. № 9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. № 9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 1(5) постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації зґвалтування і наступного умисного вбивства Зінькевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінькевич за пунктами 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфікації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин — див. відповідно пункти 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак зґвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п. 13 та п. 17 постанови Пленуму

Верховного Суду України «Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. №4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2 цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, як і за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв, передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї за обтяжуючих обставин та зґвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї та при кваліфікації зґвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, в другому юридичний склад зґвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї виникає конкуренція загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4.4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину). В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4.5. Як було зазначено в п. 2.2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком зґвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні складі інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації згвалтування — відповідно до умов задачі - суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4.6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів. Тому в остаточній кваліфікації умисні вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства - згвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині - умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

Рекомендована література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – 23 липня. - № 30. – Стаття 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2001. – 29 червня. - № 25. – Стаття 131.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов.станом на 1 січня 2009 р. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с. – (Кодекси України).
4. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг.ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид. 2-ге, переробл.та доповн. – Х.: Одісей, 2004. – 1152.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл.та доповн. / Відп.ред. С.С. Яценко. – К.: А.С.К., 2005.
6. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В.Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гаврик та ін.; За заг.ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид.третє, переробл.та доповн. – Х.: ТОВ „Одісей”, 2006.

7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. -4-те вид., переробл.та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007.
8. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб.та доп.) / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.
9. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. М.І.Мельника, В.А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996р. „Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973 – 2004). Офіційне видання / За заг. ред. В.Т. Маляренка. – К.: Верховний Суд України, 2004. – С. 7 - 12.
11. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23 грудня 2005р. „Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об’єднаннями” // Вісник Верховного Суду України. – 2006. - № 1. – С. 2 – 6.
12. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред.проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., перробл.допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.
13. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник /М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред.проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
14. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2006. – С. 197-207.
15. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 436-447.
16. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко; за заг. ред. В. І. Шакуна. – К. : Алерта, 2013. – 319 с.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За виконання контрольної роботи здобувачі вищої освіти можуть отримати max 8 балів.

Завдання (вирішення практичних задач) на контрольній роботі оцінюються таким чином:

- 8-7 балів – повна відповідь на питання;
- 6-5 бали – відповідь, яка позбавлена серйозних неточностей, але має окремі недоліки;
- 4-3 бали – неповна відповідь на питання, в якій налічується не багато неточностей;
- 2-0 бали неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей, не достатнє володіння науковим апаратом.

Додаток А Зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський національний технологічний університет
Кафедра кримінального права та правосуддя

КОНТРОЛЬНА РОБОТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Кримінальне право»

Варіант № _____

Студента _____ курсу
Група _____
Корнієнка Олега Володимировича
Контрольну роботу перевірів:
к.ю.н., доцент _____
оцінка _____
« _____ » _____ 20 ____ р.